

ЛІАНА МАЗНИК
канд. екон. наук, доц. кафедри менеджменту
Національний університет харчових
технологій (НУХТ)

Перспективи впровадження методу кейс-стаді (англ. *case method*) в навчально-виховній та науковій діяльності НУХТ

Кейс-стаді - це міжпарадигмальна та міждисциплінарна евристика, що полягає у точному визначенні феномену, який підлягає вивченню. Евристика розуміється нами як підхід найвищого ступеня узагальненості, який можна використовувати в навчанні, конструюванні, дослідженнях та при розв'язанні проблем. Результати впровадження цього підходу стосуються декількох аспектів діяльності: дослідницький, дидактичний, комунікаційний, діагностичний, прикладний аспект (кейс-метод в бізнесі).

Дослідницький аспект полягає в наступному.

Кейс-стаді дозволяє проводити глибоке, детальне дослідження об'єкта, який має чіткі часові та просторові межі, вивчення його унікальної структури, прихованих механізмів його функціонування, сукупності взаємозв'язків як системи або динаміку його розвитку. Результати такого дослідження зазвичай мають прикладний характер як рекомендації відносно даного феномену, а також інших об'єктів, що відносяться до того ж класу і знаходяться в аналогічних умовах. Перспективним є застосування дослідницької стратегії вивчення кейсів з метою розв'язання пояснювальних дослідницьких задач (відповіді на питання: «як?» та «чому?») в ситуації фокусування на сучасних одиницях аналізу, які неможливо контролювати.

Дидактичний аспект (власне метод кейсів) - це метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу, техніка навчання, яка використовує опис реальних економічних, соціальних і бізнес-ситуацій. Особи, які навчаються повинні проаналізувати ситуацію, розібратися в сутності проблем, передбачити можливі рішення і обрати кращі з них. Такі кейси базуються на реальному фактичному матеріалі або ж наближені до реальної ситуації. Важливість цього аспекту можна пояснити неможливістю створення абсолютно якісного і повного підручника з бізнес-підготовки студентів та аспірантів, тому одним з рішень цієї проблеми може бути: інтерв'ю з провідними практиками бізнесу та написання детальних звітів про те, чим займалися ці менеджери, а також про фактори, що впливають на їх діяльність. Слухачам надаються описи певної ситуації, з якою

стикається реальна організація в своїй діяльності, для того щоб ознайомитися з проблемою і відшукати її рішення самостійно або в процесі колективного обговорення. Для досягнення цілей предметного навчання в системах загальної, початкової і середньої професійної освіти, вищої освіти найбільш придатні міні-кейси, які використовуються в сполученні з іншими методами та педагогічними технологіями.

Комунікаційний аспект полягає в наступному. Кейс-метод широко використовується в бізнес-навчанні у всьому світі і продовжує знаходити нових прихильників. Так, з 50-х років двадцятого століття бізнес-кейси отримали поширення в Західній Європі. Найбільш солідні бізнес-школи Європи (INSEAD, LBS, HEC, LSE, ESADE) приймають активну участь у викладанні та написанні таких кейсів. В Росії з кінця 90-х років використовуються перекладні (західні) кейси. Російська компанія «Решение: учебное видео» в кінці 90-х випустила новий продукт - ігровий навчальний відеокейс, в якому навчальна ситуація, запозичена з практики російських компаній, розігрується професійними акторами. Особи, що навчаються, отримують можливість «присутності» на місці подій, а підготовлена для викладачів методика «препарування» кейса полегшує проведення занять. Цікавим є досвід створення вузівських кейс-клубів, а також активізуються компанії, які займаються організацією та проведенням кейс-чемпіонатів та інших заходів (Changellenge, FutureToday). З початку 2000-х років кейси широко використовуються в закордонній практиці викладання природничих та технічних дисциплін (наприклад, Journal Of Chemical Education регулярно публікує відповідні методичні матеріали). Розвивається практика використання кейсів при навчанні різним спеціальним дисциплінам - технологічним, туристським, медичним. В останні роки методичні аспекти використання кейс-методу при вивченні органічної хімії в коледжах розробляються А.М.Деркачом (Санкт-Петербург). А. М. Деркач запропонував методику складання кейсів для використання в навчанні технологів харчової індустрії на основі принципів провідної ролі теорії, ефективності, нормосообразності, частково запозичених з робіт по праксеології.

Діагностичний аспект пов'язаний із різними класифікаційними ознаками кейсів. Так, з залежності від структури:

Структуровані кейси (highly structured case) - короткий і точний виклад ситуації з конкретними цифрами та даними. Для такого типу кейсів існує певна кількість правильних відповідей. Вони призначені для оцінки знань, умінь використовувати одну формулу, навичку,

методику в певній області знань. *Неструктуровані кейси (unstructured cases)* являють собою матеріал з великою кількістю даних і призначені для діагностики стилю і швидкості мислення, вміння відокремити головне від другорядного та встановлення наявності навичок роботи в певній області. Для них існує декілька правильних варіантів відповідей і звичайно не виключається можливість знаходження нестандартного рішення. *Антистереотипні (творчі) кейси (ground breaking cases)* можуть бути як дуже лаконічні, так і розгорнуті. Спостереження за розв'язком такого кейса дає можливість побачити, чи здібна людина мислити нестандартно, скільки креативних ідей вона може видати за відведений час. Якщо відбувається групове рішення, то чи може вона підхопити чийсь думку, розвинути її та використати на практиці.

Прикладний аспект (кейс-метод в бізнесі). Сучасні консалтингові та аудиторські компанії використовують цей підхід в співбесідах при прийомі на роботу. Наші випускники повинні бути озброєні навичками роботи з такими методиками, щоб достойно виглядати у змаганні за бажане робоче місце. Застосовувані методики дозволяють уже на ранній стадії виявити у кандидатів здібність до аналізу і синтезу, вміння чітко і структуровано формулювати свої думки. В якості початкового етапу відбору часто використовується корпоративний кейс-чемпіонат. Так, компанія Microsoft проводить щорічний Microsoft Case Competition. Інші популярні кейс-чемпіонати:

- McKinsey Business Case Competition;
- KPMG International Case Competition;
- Danone Trust от Danone;
- Impact, Roland Berger;
- L'Oréal e-Strat.

В діяльності кадрових агенцій з'явилась нова категорія - кейс тестинг, метод оцінки навичок і компетенцій з допомогою спеціалізованих завдань, які дозволяють оцінити ключові навички по спеціалізованим поведінковим індикаторам. Використання кейс-тестингу ефективно в таких випадках: оцінка кандидатів при прийомі на роботу; щорічна атестація; формування кадрового резерву.

Таким чином, використання підходу «кейс-стаді» можливе практично у всіх сферах діяльності: в педагогіці, в господарській практиці, при проведенні теоретичних досліджень. Врахування всіх розглянутих аспектів цього явища дозволить зробити його застосування більш обґрунтованим та корисним.

